

UTDANNINGS
FORBUNDET

Vår dato
23.4.2010

Deres dato

Vår referanse
10/00073-4

Vår saksbehandler
Astrid Kristin Moen Sund

Avdeling
Avdeling for
utdanningspolitikk

Deres referanse
200905741

Arkivkode
62

Direkte telefon
24142231

Kunnskapsdepartementet
Postboks 8119 Dep

0032 OSLO

Hørings svar - forslag til læringsutbyttebeskrivelser (deskriptorer) for fag- og yrkeskompetanse og innpassing av fag- og yrkeskompetanse i et nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk for livslang læring

Utdanningsforbundet viser til invitasjon i brev av 7. januar 2010 til å avgi høring på forslag til læringsutbyttebeskrivelser (deskriptorer) for fag- og yrkeskompetanse og innpassing av fag- og yrkeskompetanse i et nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk for livslang læring.

Utdanningsforbundet er positive til at Kunnskapsdepartementet har valgt å sende rapporten på høring og at det inviteres bredt til dialog om sentrale europeiske prosesser og verktøy. I den forbindelse vil vi også bemerke at det var positivt at man inviterte til et eget høringsseminar 3. mars 2010 som del av prosessen med å utveksle og innhente synspunkter på den nasjonale oppfølgingen og utviklingen av et nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk.

Det er et omfattende høringsbrev der høringsinstansene blir invitert til å avgi høring både på Utdanningsdirektoratets forslag og på mer overordnede tema som ECVET, mobilitet, livslang læring med mer. Flere av temaene har organisasjonene tidligere gitt uttalelser på, og noen av de spørsmålene som departementet reiser i denne høringen, er såpass omfattende at de alene kan være dekkende for egne høringer. Det gjelder for eksempel spørsmål som *Kan høringsinstansene peke på evt hinder i det norske utdanningssystemet for mobilitet og livslang læring?* Dette er en omfattende problemstilling som blant annet krever en klarere definisjon av mobilitet: refereres det til arbeids- eller utdanningsmobilitet, eller til nasjonal eller internasjonal mobilitet?

Vi har tidligere gitt innspill til arbeidet med EQF og ECVET der flere av de overordnede spørsmålene i tilknytning til rammeverk berøres. Vi mener det er viktig at departementet i det

videre arbeidet må se til det høringsinstansene tidligere har levert av innspill på disse tiltakene/prosessene.

Utdanningsforbundet har tidligere etterlyst en avklaring på hvilken merverdi et kvalifikasjonsrammeverk er tenkt å ha for Norge. Vi kan fortsatt ikke se at dette spørsmålet har vært tilstrekkelig drøftet, ei heller avklart hvilken merverdi det er tenkt å ha. Skal det være et kvalifikasjonsrammeverk for livslang læring der all kompetanse, uavhengig av hvor den er ervervet, skal inngå? Eller skal det være et rammeverk der den primære funksjonen er å innordne nasjonale utdanningssystemer? Eller er det tenkt som virkemiddel når det gjelder arbeidsmobilitet? Den nasjonale begrunnelsen og behovet for et nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk må avklares, og det må avklares og begrunnes hvilken utdannings- og kompetansepolitisk hensikt det nasjonale kvalifikasjonsrammeverket skal tjene.

Så langt har den nasjonale tilnærmingen vært å se ulike deler av vårt system inn i et EQF/NKF, noe som har medført at man ikke har hatt en helhetlig tilnærming til mange av de grunnleggende spørsmålene knyttet til disse problemstillingene. Denne uttalelsen vil derfor i hovedsak være knyttet til det formelle utdanningssystemets posisjon og rolle i et kvalifikasjonsrammeverk, og følger den malen Kunnskapsdepartementet har bedt om svar på.

For det videre arbeidet med utviklingen av et kvalifikasjonsrammeverk mener Utdanningsforbundet at det snarest må på plass en overordnet formålsbeskrivelse. Denne må så danne kravspesifikasjonen for det nasjonale kvalifikasjonsrammeverket. Dette ikke minst for å oppnå anerkjennelse hos brukerne. Formålsbeskrivelsen må fastsette hva et NKR og EQF skal styre, og hva som faller utenfor.

Tema 1. Et livslangt læringsperspektiv og mobilitet

Et kvalifikasjonsrammeverk kan gjøre livslang læring og mobilitet enklere. Når det gjelder utdannings- og arbeidsmobilitet er et kvalifikasjonsrammeverk i seg selv ikke tilstrekkelig for å øke eller eventuelt bedre mobilitet. Andre tiltak som sammen med kvalifikasjonsrammeverket kan styrke mobilitet og fremme livslang læring, er Europass, EUs program for livslang læring og ikke minst økonomiske virkemidler. Det er viktig at dette arbeidet videreføres parallelt med utarbeidelse av formål og innhold i det nasjonale kvalifikasjonsrammeverket.

Når det gjelder hinder for deltagelse i livslang læring, er utfordringer knyttet til finansiering av livsopphold for voksne fortsatt et problem. Dette gjelder for voksne som ønsker å ta førstegangsutdanning og for deltagelse i etter- og videreutdanning. Vi kan heller ikke se at man har løst utfordringen ved å skulle etablere et kvalifikasjonsrammeverk for livslang læring når det øverste nivået er ”endelig”, det vil si at en Phd angir et slutt punkt for livslang læring.

Når det gjelder utdanningsmobilitet, mener Utdanningsforbundet at vi har et oversiktlig utdanningssystem i Norge. Fagskolen er nå plassert over videregående opplæring og ved siden

av høyere utdanning. Begge utdanningsnivåene kjennetegnes av ulike kvaliteter og formål. Med de presiseringer og krav til offentlig godkjenning av fagskoleutdanningene som er hjemlet i fagskoleloven, skal fagskoleutdanningene ivareta lokalt, regionalt og nasjonalt kompetansebehov innenfor prioriterte samfunnsområder. Dette er en nasjonal målsetting, styrt av nasjonale behov og lov. Det – i tillegg til at avsluttede fagskoleutdanninger har en varighet på mellom 6 md. og 2 år – kan medføre noen utfordringer med å innplassere i forhold til andre lands utdanninger og i et nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk. Vi kan ikke se at man er tjent med et eget kvalifikasjonsrammeverk for fagskoleutdanningene. Den kan være at fagskoleutdanningene vil ligge på ulike nivå, etter hvilket læringsutbytte de har og hvor finmasket vi velger å utvikle vårt nasjonale kvalifikasjonsrammeverk.

I utviklingen av EQF har det vært et parallelt fokus på kunnskap, ferdigheter og kompetanse, ervervet i det formelle utdanningssystemet, og uformell eller ikke-formell kompetanse, ervervet andre steder. Utdanningsforbundet mener at det er viktig at all kompetanse synliggjøres, og støtter departementets vurdering av at det må skje gjennom det nasjonale systemet for realkompetansevurdering og gjennom andre etablerte ordninger i det formelle utdanningssystemet.

Vi ser imidlertid at enkelte grupper som har tatt sin utdanning, eller ervervet sin kompetanse utenfor Norges grenser, kan møte hindringer i å få denne anerkjent i Norge. Det kan for eksempel være innvandrere som opplever at godkjenning av utenlandsk utdanning er en uoversiktlig prosess, både når det gjelder utdanning og arbeidsmarked. Retten til realkompetansevurdering og tilgang til yrkesprøving er for eksempel knyttet til spesielle grupper. Kan arbeidet med et kvalifikasjonsrammeverk bidra til å finne løsninger for å forenkle tilgangen for disse gruppene, mener Utdanningsforbundet at det er positivt.

Tema 2. Problemstillinger vedrørende læringsutbyttebeskrivelser (deskriptorer)

I utarbeidelsen av et nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk for livslang læring er det viktig med god progresjon mellom alle nivåene, jf. Utdanningsforbundets innspill i forbindelse med EQF. Utdanningsforbundet mener derfor at det kan være hensiktsmessig med mer overordnede læringsutbyttebeskrivelser, for å oppnå sammenheng mellom alle delene av rammeverket.

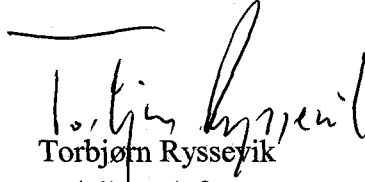
Tema 3. Nivåbeskrivelser vedrørende nivåplassering

Utdanningsforbundet mener at utdanninger på alle nivåene som er beskrevet i kvalifikasjonsrammeverket, er viktige og må henge sammen med hensyn til progresjon. Mange utdanninger, eller emner, fag og moduler i utdanninger ligger på et lavere eller høyere nivå enn det nivået kompetansen som helhet er plassert på. Vi ser dette blant annet i rammeverk for høyere utdanning, der den fireårige lærerutdanningen er lagt på nivå med bachelor, da den ikke i sin helhet ligger på samme nivå som en master.

Innenfor videregående opplæring har enkelte utdanningsprogram et større omfang, eller kompetansemål på høyere nivå enn andre. Hva skal være utslagsgivende for plasseringen av

kompetanse på nivå i kvalifikasjonsrammeverket? Utdanningsforbundet mener at prinsippet om *beste tilpassing* og ikke *full tilpassing* må legges til grunn når utdanninger nivåplasseres. Et annet viktig prinsipp for norsk fag- og yrkesopplæring er at vi har politisk besluttet at videregående opplæring skal være på samme nivå, og denne er utviklet med ulike modeller for ulike utdanningsprogram. Utdanningsforbundet mener at det ikke foreligger noen grunn til å endre dette vedtaket.

Med vennlig hilsen
for Utdanningsforbundet

Torbjørn Ryssevik
avdelingssjef

Astrid Kristin Moen Sund
spesialkonsulent